

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 240/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. A., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu a práva na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 179/2009-266 z 9. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2011 doručená sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na slobodu prejavu a práva na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 179/2009-266 z 9. decembra 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na základe žaloby o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bola sťažovateľke ako odporkyňi rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 505/2005-229 zo 4. marca 2009 uložená povinnosť zaplatiť R. S., P. (ďalej len „navrhovateľ“), z titulu nemajetkovej ujmy sumu 66 388 € a trovy konania v sume 5 631,77 € do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Zároveň bola sťažovateľka povinná zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok v sume 3 385 € a trovy štátu v sume 18,32 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku okresného súdu.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 179/2009-266 z 9. decembra 2010 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s tým, že sťažovateľka bola povinná zaplatiť navrhovateľovi trovy prvostupňového konania v sume 5 631,77 € v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Podľa názoru sťažovateľky rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 179/2009-266 z 9. decembra 2010 došlo k porušeniu jej základného práva na slobodu prejavu a práva na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 2 a 4 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Svoje presvedčenie odôvodnila takto:

«... svoje rozhodnutie odvolací súd podopiera okrem všeobecného konštatovania tým, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a riadne zistil skutkový stav, výsledky dokazovania vyhodnotil správne a správne posúdil vec aj po právnej stránke, nasledovnou argumentáciou:

a) „Odvolací súd považuje konanie odporcu za objektívne spôsobilé zásahu do práv navrhovateľa, pretože nevychádza z pravdivého skutkového základu a preto nepožíva ochranu. Súd prvého stupňa správne konštatoval v dôsledku vykonaného dokazovania, že nebolo preukázané, že navrhovateľ sa dopustil závažnej trestnej činnosti, konanie ktoré je vo všeobecnosti považované za nemorálne, neetické a protizákonné, čím sa zásah tohto charakteru stal objektívne spôsobilý narušiť osobnostné právo navrhovateľa, pretože každá iná osoba, o ktorej by sa prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov hoci len v

rovine polemiky informovalo o takej závažnej amorálnej činnosti, by musela pociťovať ujmu ako závažnú.“ Pričom z tejto formulácie vôbec nie je zrejmé s akým zásahom spája takéto hodnotenie, keďže v Článku I. nie je žiadne tvrdenie o tom, že žalobca sa dopustil závažnej trestnej činnosti.

b) „Súd prvého stupňa spomedzi okolností, za ktorých došlo k zásahu, správne prihliadol predovšetkým na to, že prezumpcii nevinny priečiace sa údaje v uverejnenom článku zasiahli do mimoriadne citlivej oblasti života navrhovateľa - občianskej bezúhonnosti, cti a vážnosti v spoločnosti, pretože navrhovateľ bol totiž v rozpore so skutočnosťou označený za možného páchatel'a zo závažnej trestnej činnosti, ktorá je všeobecne považovaná za protispoločenskú a nemorálnu a ako taká je spoločnosťou odsudzovaná.“ pričom zistenie, že navrhovateľ bol v rozpore so skutočnosťou označený za možného páchatel'a zo závažnej trestnej činnosti odôvodnenie Rozsudku I. ani neobsahuje.

c) „Pokiaľ ide o posúdenie správnosti záveru o určení výšky tejto náhrady, súd prvého stupňa postupoval správne, keď prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Obč. zák.). Jednoznačne vyvodil správny záver v dôsledku vykonaného dokazovania výsluchom svedkov (autorky článku, pani Ď., manželky navrhovateľa, oboch rodičov manželky navrhovateľa, externého fotografa, svedkyne B.), že došlo k zásahu do súkromnej sféry navrhovateľa, že bola v značnej miere znížená jeho vážnosť širšej spoločnosti vo vzniku uštipačných poznámok a narážok, ktorým musel čeliť a všeobecne vo vzniku jemu spoločensky nepríjemných situácií ako aj tým, že okoloidúci ľudia, zákazníci prichádzajúci do predajne posmeškami útočili na vážnosť navrhovateľa, označovali ho za vraha,...“ zistenie, o uštipačných poznámkach a narážkach na adresu žalobcu, ktorým by musel čeliť, neobsahuje ani Rozsudok I. a nie je zistiteľné ani z výsledkov dokazovania. Takisto neobsahuje odôvodnenie Rozsudku I. ani zistenie, že zákazníci prichádzajúci do predajne posmeškami útočili na vážnosť navrhovateľa, označovali ho za vraha, pretože takisto nemá oporu vo vykonanom dokazovaní.

d) „Zverejnenie fotografie nemalo spravodajský charakter, motívom zverejnenia údajov a fotografií nebolo poskytnutie informácii významných pre širokú verejnosť, ale snaha aj za cenu neetického, neodsúhlaseného medializovania súkromných záležitostí udržať, alebo zvýšiť čítanosť periodika, ako uviedla svedkyňa Ď.“ Svedkyňa Ď. pritom len

uviedla, že Článok I. písala bulvárny spôsobom v záujme čítanosti, čo je úplne legitímne, lebo týždenník Plus 7 dní nie je žiadne odborné periodikum a preto používa relatívne jednoduchú fabulu, používajúcu jednoduché, širokej verejnosti ľahko zrozumiteľné, bežné slová. Zo svedectva tejto autorky Článku I. nemožno dôvodiť, že v záujme čítanosti, ktorý je úplne legitímny pre každého vydavateľa tlače, podriadila neetické, neodsúhlasené medializovanie súkromných záležitostí. Dôvodiť navyše z toho, že zverejnenie fotografie nemalo spravodajský charakter, pričom ani nie je zrejmé, ktorú z fotografií má odvolací súd na mysli, je zjavne nepreskúmateľné.

e) „Bez právneho významu je aj snaha odporcu dosiahnuť zmenu napadnutého rozsudku tým, že pre priznanie nemajetkovej ujmy nebola zistená skutočná ujma, jej rozsah v jednotlivých sférach profesionálnej, rodinnej či spoločenskej sfére. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú. Nie je rozhodujúce subjektívne stanovisko alebo pocity navrhovateľa, ale objektívne hľadisko, teda to či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a v čase vnímala každá iná fyzická osoba.“ toto všeobecné konštatovanie je úplne nepreskúmateľné a rozporuplné, keďže na jednej strane vychádza z potreby preukázania existencie závažnej ujmy a na druhej strane odkazuje na použitie kritéria „či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a v čase vnímala každá iná fyzická osoba“, ktoré je však použiteľné na riešenie právnej otázky spôsobilosti zásahu privodiť ujmu a nie na ustálenie rozsahu ujmy.

f) „Prvostupňový súd akceptoval tie aspekty konania odporcu, ktoré svedčia predovšetkým o zásahu odporcu v súkromnej sfére navrhovateľa, a to do jeho práva na podobizeň do jeho práva na udelenie súhlasu so zverejnením jeho tváre a identifikačných znakov, právne závery ktoré sa nepriečia všeobecnými interpretačným pravidlám ustanoveniam § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.“ Toto konštatovanie sa javí žalovanej ako úplne zrejme nepreskúmateľné bez ďalšieho komentáru...

... podľa názoru žalovanej... odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nie je v súlade s ustanoveniami § 157 ods. (2) O. s. p., keď obsahuje predovšetkým neprehľadné opísanie jednotlivých vykonaných dôkazov, neobsahuje analýzu skutkového stavu, a bez jeho vyhodnotenia vo vzťahu k jeho záveru o pravdivosti sporných tvrdení, a keďže z neho

nemožno zistiť, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov súd prvého stupňa spravoval, ako jednotlivé dôkazy vyhodnotil samostatne a vo vzájomných súvislostiach z hľadiska ich významu pre podstatu veci, ich hodnovernosti a pravdivosti.

Rozsudok I. a Rozsudok II. predovšetkým obsahujú zmienky o nepravdivých informáciách o informáciách bez pravdivého základu, pričom tieto neidentifikuje, kde k ich zverejneniu došlo a ako tieto zneli a akých skutočností sa týkali a čo o týchto informáciách bolo v konaní preukázané...»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Porušiteľ, Krajský súd v Bratislave rozsudkom zn. 9 Co 179/2009-266 z 9. 12. 2010 porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v Článku 46, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Porušiteľ, Krajský súd v Bratislave rozsudkom zn. 9 Co 179/2009-266 z 9. 12. 2010 porušil právo sťažovateľa na slobodu prejavu a slobodné prijímanie, vyhľadávanie a rozširovanie informácií zakotvené v Článku 26, ods. 2 a ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok porušiteľa rozsudok zn. 9 Co 179/2009-266 z 9. 12. 2010 sa týmto ruší a vec sa vracia porušiteľovi na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- €, ktoré je porušiteľ povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Porušiteľ je povinný zaplatiť sťažovateľke náklady právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 935,23 € vrátane dane z pridanej hodnoty, jeho právneho zástupcovi: JUDr. R. A., advokát so sídlom... B...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na slobodu prejavu a práva na informácie zaručeného v čl. 26 ods. 2 a 4 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 179/2009-266 z 9. decembra 2010.

Podľa zistenia ústavného súdu proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala 4. apríla 2011 sťažovateľka dovolanie, o ktorom do rozhodovania ústavného súdu nebolo právoplatne rozhodnuté.

Sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (m. m. IV. ÚS 363/08, IV. ÚS 228/2010).

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu v tejto časti ešte pred rozhodnutím o poslednom procesnom prostriedku (dovolaní), ktorý bol sťažovateľkou využitý, ako predčasné (m. m. IV. ÚS 228/2010, IV. ÚS 311/2010).

Ústavný súd v súčasnej dobe vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za neprípustnú až do rozhodnutia o dovolaní.

V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval (napr. I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy po rozhodnutí o dovolaní bude v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je dôvodné, aby sťažovateľka v prípade, ak podala dovolanie, zároveň podala aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo

veci Zvolský a Zvolská proti České republice, stážnost' č. 46129/99 a jeho body č. 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal stážnosťou stážovateľky pred prípadným rozhodnutím všeobecného súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, ak by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť k neúmernému predĺženiu konania o stážnosti.

Z uvedených dôvodov ústavný súd stážnosť stážovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Pretože stážnosť stážovateľky bola odmietnutá, neprichádzalo do úvahy rozhodovať o jej ďalších požiadavkách (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, priznanie finančného zadosťučinenie a náhrady trov právneho zastúpenia), rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2011